

DANMARKS NATIONALBANK

16. DECEMBER 2019 — NR. 27

Globaliseringen påvirker mål for lønkonkurrenceevne

Mål for konkurrenceevne sløres

Virksomhedernes produktion i udlandet øger de statistiske mål for lønkonkurrenceevne. En korrektion herfor nuancerer billedet af udviklingen i lønkonkurrenceevnen.

[Læs mere](#)

Lønkonkurrence- evnen er god

Sammen med en høj beskæftigelse og stort overskud på betalingsbalancen bidrager det korrigerede mål for lønkonkurrenceevne fortsat til indtrykket af en robust dansk økonomi.

[Læs mere](#)

Bredere branche- afgrænsning nuancerer mål

Nye strukturer i virksomhedernes produktion gør, at mål for lønkonkurrenceevne bør suppleres med mål baseret på en bredere brancheafgrænsning end industrien.

[Læs mere](#)

Danmark er en lille åben økonomi, der nyder godt af handel med omverdenen. Derfor er danske virksomheders evne til at konkurrere på de internationale markeder afgørende for at sikre vækst og fremgang i økonomien.

Virksomhederne får i stadig stigende grad forarbejdet deres varer i udlandet og afsætter dem direkte derfra. Det er et udtryk for både øget specialisering og en udvidelse af kapaciteten. At virksomhederne spreder produktionen på tværs af lande, afkobler imidlertid delvist opgørelsen af dansk værdiskabelse fra anvendelsen af dansk arbejdskraft. Det udfordrer opgørelsen af de oftest brugte mål for lønkonkurrenceevne.

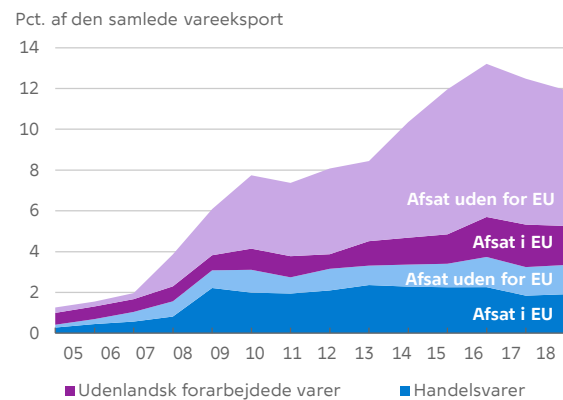
Lønkonkurrenceevne er en væsentlig parameter for, hvor attraktivt det er at placere produktion og beskæftigelse i Danmark. Når konkurrenceevnen forværres, placeres arbejdspladser i stigende grad i udlandet. Denne sammenhæng mellem konkurrenceevnen og arbejdsmarkedet gør mål for lønkonkurrenceevne til vigtige indikatorer for, om ubalancer i dansk økonomi er under opbygning. Derfor er det afgørende at forstå, hvordan den stigende grad af dansk produktion i udlandet påvirker fortolkningen af disse mål.

Dansk aktivitet i udlandet har forbedret mål for lønkonkurrenceevnen de senere år

Der findes mange mål for lønkonkurrenceevne, jf. boks 1. Den relative lønvote i industrien er et af Danmarks Nationalbanks foretrukne. Målet har vist en stor forbedring af lønkonkurrenceevnen de seneste ti år, som har været drevet af et markant fald i industriens lønvote herhjemme. Faldet i industriens lønvote har imidlertid været sammenfaldende med, at branchen især de senere år har lagt produktion i udenlandske enheder.

En større del af vareeksporten produceres i udlandet og afsættes uden for Europa

Figur 1

Anm.: Mens eksporten af udenlandsk forarbejdede varer er bruttoeksport, dvs. ikke fratrukket input i produktionen, opgøres salget af handelsvarer som nettoeksport, da det er avancen, som opgøres. Avancen fra salg af handelsvarer er opgjort alene på industrivirksomheder.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Udlægning af produktion til udenlandske enheder betyder, at danske virksomheder i stigende grad sælger varer, der ikke er produceret i Danmark. Varerne afsættes direkte fra produktionsfaciliteter i udlandet og krydser dermed ikke de danske grænser, men indgår stadig i dansk eksport, når salget foregår under dansk ejerskab.¹ Overordnet er der tre former for produktion i udlandet: salg af udenlandsk forarbejdede varer, salg af handelsvarer² og salg og produktion ledet af udenlandske datterselskaber.³ Heraf foregår de to førstnævnte under dansk ejerskab og indgår derfor i dansk produktion, jf. boks 2.

Eksport, der ikke krydser de danske grænser, får stadig større betydning for dansk økonomi. I 2018 udgjorde den samlede eksport, der afsættes direkte fra udlandet, lidt under 12 pct. af den samlede vareeksport mod 1,5 pct. i 2005, jf. figur 1. Eksport af udenlandsk forarbejdede varer er steget markant

1 Jf. Knudsen (2018).

2 Handelsvarer og udenlandsk forarbejdede varer er i international sammenhæng betegnet som henholdsvis merchanting og processing. Denne analyse afgrænser sig til handelsvarer og udenlandsk forarbejdede varer, da de påvirker målene for lønkonkurrenceevne.

3 Jf. Bo og Burman (2018).

Lønkurrenceevne kan måles på mange måder

Boks 1

Den relative lønudvikling

Det mest simple mål for virksomhedernes evne til at konkurrere på de udenlandske markeder er at sammenholde lønstigningstakten herhjemme med et sammenvejnet udtryk for lønstigningstakten hos de udenlandske konkurrenter. Den relative lønudvikling giver et indtryk af udviklingen i en væsentlig del af virksomhedernes produktionsomkostninger. Målet viser, at den danske konkurrenceevne blev forbedret i årene efter finanskrisen, jf. figurens blå linje.

De relative enhedslønomkostninger

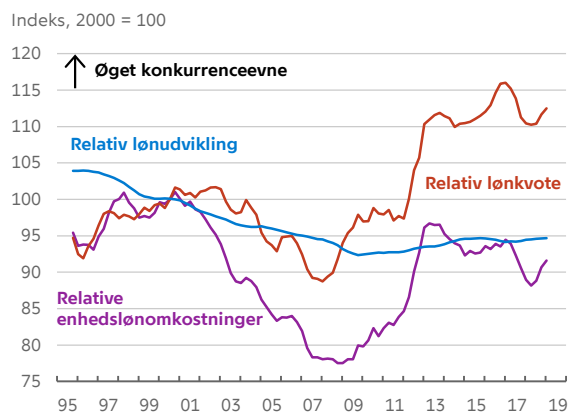
En højere lønstigningstakt kan imidlertid også afspejle en stærkere udvikling i produktiviteten. Enhedslønomkostninger tager højde for dette ved at inddrage forskelle i produktivetsudvikling. Her holdes lønudgifter op mod værditilvækst i faste priser. Det giver et indtryk af lønomkostningen pr. produceret enhed; og stilles det op mod udlandet, fanger det dermed forskelle i produktivitet. I Danmark steg enhedslønomkostningerne relativt til udlandet i årene op til finanskrisen, jf. figurens lilla linje. De er efterfølgende faldet, og det indikerer dermed en genopretning af den danske lønkurrenceevne.

Den relative lønkvote

De relative enhedslønomkostninger fanger derimod ikke, at Danmark har kunnet tage højere priser for de varer, vi sælger, end for dem, vi køber, dvs. at bytteforholdet kan ændres. Det afspejles til gengæld i den relative lønkvote, der er et af Danmarks Nationalbanks foretrukne mål for lønkurrenceevnen. Lønkvoten beskriver forholdet mellem lønudgifter og værditilvækst opgjort i løbende priser og inddrager dermed relative prisændringer på de varer, som Danmark afsætter. En forbedring af bytteforholdet bidrager til danskernes forbrugsmuligheder og dermed den materielle velstand på linje med øget mængdemæssig produktion. Den relative lønkvote i industrien viser en større forbedring af lønkurrenceevnen over det seneste årti, jf. figurens røde linje. Det gælder særligt i løbet af 2012, hvor der var

modsatrettede bevægelser i den danske og udenlandske lønkvote. Forskellen til de relative enhedslønomkostninger afspejler det forbedrede bytteforhold. Når danske produkter over en lang årrække har kunnet afsættes til stadig højere priser set i forhold til priserne på produkter købt i udlandet, skyldes det bl.a., at dansk industri står stærkt på områder, hvor det internationale prispress har været mindre udtalt. Det gælder fx den farmaceutiske branche, legetøj og delmarkeder af beklædning. Dansk industri står derimod mindre stærkt inden for fx forbrugselektronik, hvor prisudviklingen har været svagere.

Bytteforholdsgevinster har styrket dansk lønkurrenceevne

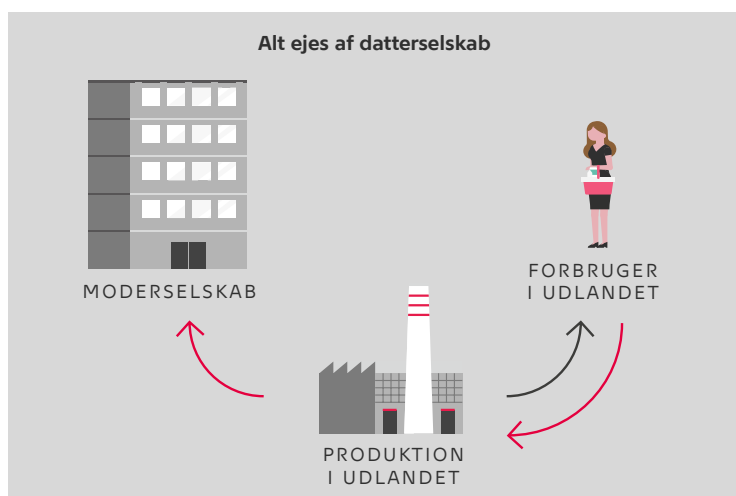
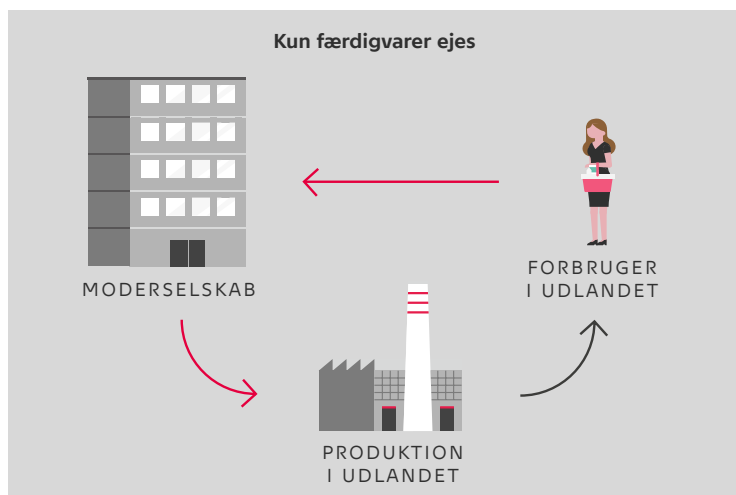
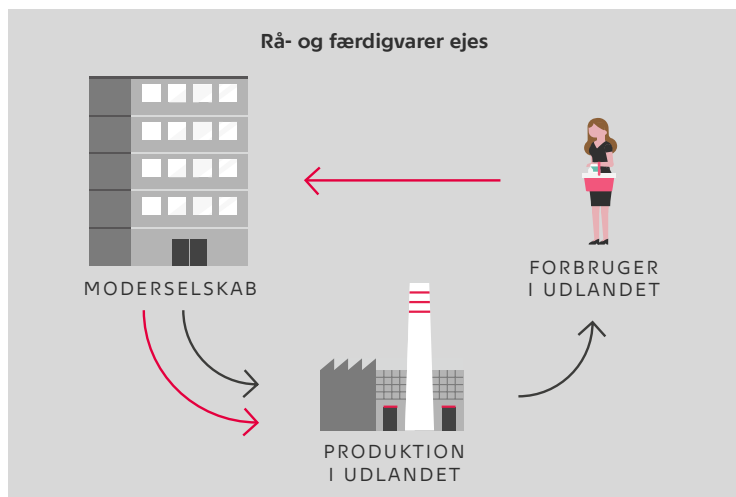

Anm.: De tre mål viser udviklingen i udlandet i forhold til Danmark. Hvis den relative lønudvikling, enhedslønomkostninger eller lønkvoten stiger, er det tegn på en forbedret konkurrenceevne. Alle tre mål er for industrien alene. Enhedslønomkostningerne og lønkvoter er korrigeret for selvstændige.

Kilde: Bureau of Economic Analysis, Bureau of Labor Statistics og egne beregninger.

Virksomhederne spreder produktion på tværs af landegrænser

Boks 2

→ Betalinger → Varer

Udenlandsk forarbejdede varer (processing)

Råvarer, ejet af det danske moderselskab, sendes fra Danmark eller udlandet til forarbejdning på en udenlandsk fabrik. Det danske moderselskab betaler for forarbejdningstjenesten. Færdigvaren sendes direkte til forbrugeren i udlandet, som betaler det danske moderselskab. Aktiviteten brancheloceres i industrien, da både råvarer og færdigvarer ejes af den danske modervirksomhed igennem hele forarbejdningsprocessen. Færdigvarens værdi registreres som eksport, mens forarbejdningstjenesterne registreres som import.

Aktiviteten påvirker direkte eksport-, import- og produktionsmål.

Handelsvarer (merchandising)

Det danske moderselskab køber en færdigvare produceret af en udenlandsk fabrik. Færdigvaren sælges videre direkte fra fabrikken til forbrugeren i udlandet. Det danske moderselskab modtager betaling for varen fra forbrugeren i udlandet. Avancen registreres som værditilvækst. Aktiviteten brancheloceres i engroshandel, da der udelukkende er tale om en handelsavance.

Aktiviteten påvirker direkte eksport-, import- og produktionsmål.

Fuld produktion mv. i datterselskaber (formueindkomst)

Et datterselskab i udlandet til et dansk moderselskab står for den fulde produktion og salg af varerne. Varerne ejes dermed ikke af en dansk virksomhed i løbet af eksportprocessen. Profitten fra datterselskabet tilfalder det danske moderselskab. Aktiviteten anses derfor som formueindkomst.

Aktiviteten påvirker ikke direkte eksport-, import- og produktionsmål.

og udgør i dag knap 9 pct. af den samlede vareeksport. Det står i kontrast til tiden før finanskrisen, hvor denne eksport var tæt på nul ifølge de foreliggende opgørelser. Industrivirksomhedernes videresalg af handelsvarer⁴ er også blevet mere udbredt, men stigningen de seneste 15 år har været moderat. Avancen fra industrivirksomhedernes salg af handelsvarer udgjorde i 2018 lidt over 3,5 pct. af den samlede vareeksport.

Værdiskabelse i udlandet slører den danske lønkvote

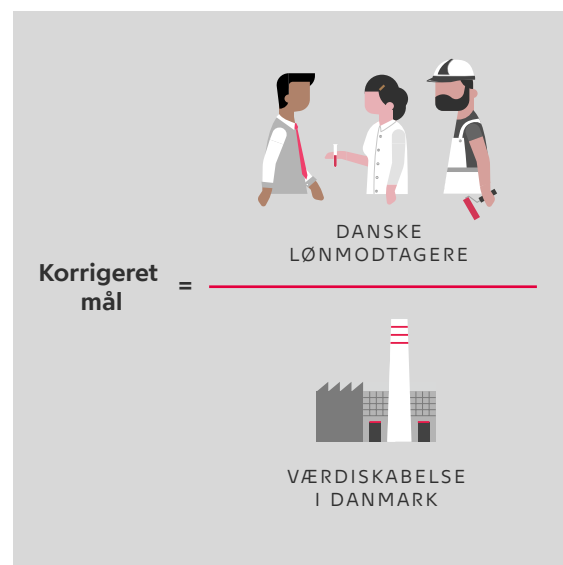
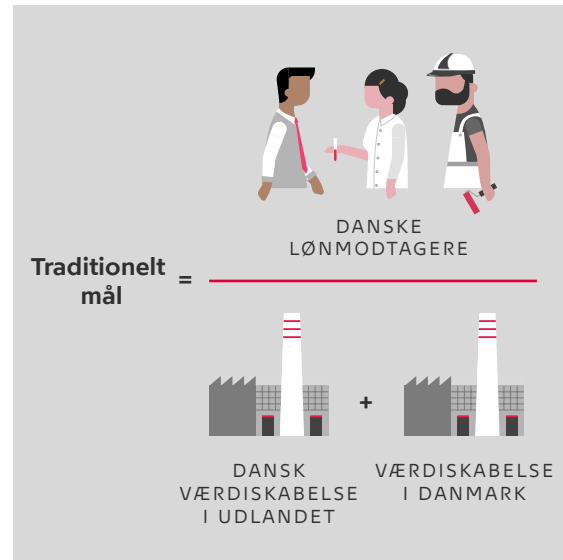
Værditilvækst i udlandet indgår i dansk værdiskabelse, men medfører ikke i tilsvarende grad lønomkostninger i Danmark. Det slører sammenhængen mellem løn og værdiskabelse i Danmark: Værditilvæksten (nævneren i lønkvoten, jf. figur 2) kan øges uden at påvirke lønudgifterne (tælleren i lønkvoten) i samme grad, da lønudgifterne er snævert forbundne med den indenlandske arbejdsindsats. Den svagere sammenhæng mellem værditilvækst og lønudgifter kan betyde en skævvridning af lønkvoten og dermed af målet for Danmarks konkurrenceevne. For at give et billede af, hvor attraktivt det er at placere produktion og beskæftigelse i Danmark, korrigeres den relative lønkvote i denne analyse for værdiskabelse fra produktion i udlandet.

Lønkvoten korrigeres ved i nævneren at fratrække bruttoværditilvækst fra udenlandsk forarbejdede varer, jf. figur 2. Hermed opnås en større sammenhæng mellem værdiskabelse og lønomkostninger fra de aktiviteter, der foregår i Danmark. I praksis kan der dog stadig være lønomkostninger fra hjælpeaktiviteter i Danmark (fx marketing og koordinering) tilknyttet udenlandsk forarbejdning, som brancheplaceres i industrien. Lønomkostninger fra hjælpeaktiviteter bør i princippet fratrækkes lønkvoten for at gøre kvotens tæller og nævner fuldt ud sammenlignelige. Det er dog ikke muligt med de foreliggende data. Lønomkostningerne til hjælpeaktiviteter herhjemme antages kun at omfatte et beskedent antal medarbejdere, men trækker i retning af at overvurdere lønkvoten med den anvendte korrektion.

Faldet i industriens lønkvote herhjemme over det seneste årti er mindre udtalt, når værditilvækst skabt ved forarbejdning i udlandet fraregnes. Lønkvoten i

Dansk værdiskabelse i udlandet indgår ikke i den korrigerede lønkvote

Figur 2

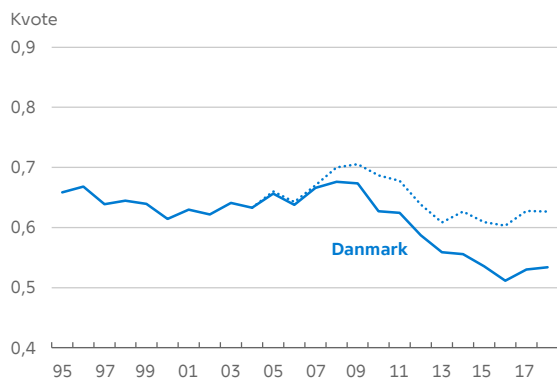

⁴ Baseret på Danmarks Statistiks tabel GLOB1 i Statistikbanken, der udskiller salg af handelsvarer i fremstillingsvirksomheder.

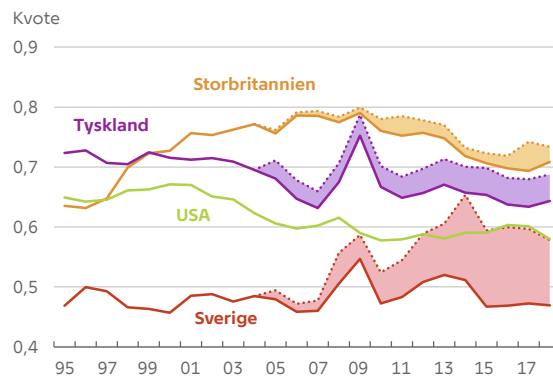
Produktion i udlandet sænker industriens lønkvote

Figur 3

Faldet i industriens lønkvote afspejler øget brug af forarbejdning i udlandet til vareeksport ...

... ligesom det synes at være tilfældet hos vores europæiske samhandelspartnere

— Industriens lønkvote uden bruttoværditilvækst fra aktivitet i udlandet

Anm.: Alle ovenstående korrektioner starter i 2005. Korrektionen af den danske lønkvote er beskrevet i figur 2. De skraverede områder til de udenlandske lønkvoter repræsenterer intervallet for de korrektioner, som er beskrevet i boks 3.

Kilde: Danmarks Statistik, Eurostat, OECD og egne beregninger.

industrien er faldet lidt mere end 12 procentpoint fra 2005 til i dag, mens den er uændret, når der korrigeres for værditilvækst i de udenlandske enheder, jf. figur 3 (venstre).

Udenlandsk forarbejdning betyder mindre hos vores samhandelspartnere

Faldet i industriens lønkvote i Danmark er ikke et enestående tilfælde. I Tyskland og USA er lønkvoterne også faldet over en længere periode, jf. figur 3 (højre). Industriens lønkvote i Danmark er dog faldet mere, end det er tilfældet hos vores samhandelspartnere.

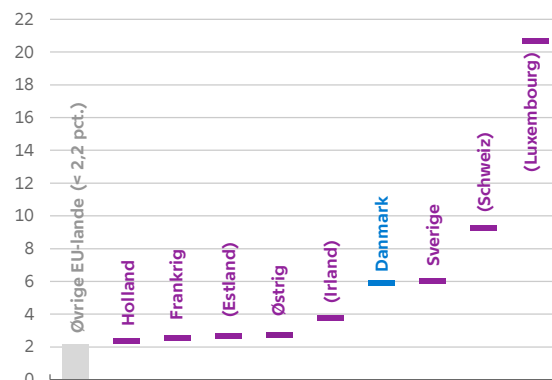
Det større fald i den danske lønkvote i forhold til udlandet kan skyldes, at brugen af udenlandsk forarbejdning til eksport er mere udbredt i Danmark end hos vores samhandelspartnere. Der findes ikke opgørelser af eksport af udenlandsk forarbejdede varer for Danmarks samhandelspartnere. Det gør det til gengæld for salg af handelsvarer. Her er Danmark blandt de lande, hvor denne produktionsstruktur er mest udbredt, jf. figur 4.

For at korrigere lønkvoterne for omfanget af udenlandsk forarbejdning hos Danmarks samhandelspartnere er der gjort en række antagelser, som er

Danske virksomheder engagerer sig meget i handel med færdigvarer internationalt set

Figur 4

Avance fra salg af handelsvarer, pct. af vareeksport, gns. 2015-2018

Anm.: Lande i parentes indgår ikke i Danmarks Nationalbanks mål for den relative lønkvote.

Kilde: Danmarks Statistik, Eurostat, OECD og egne beregninger.

nærmere beskrevet i boks 3. Korrektionerne underbygger, at udenlandsk forarbejdning fylder mere i Danmark end i udlandet. For de af vores europæiske samhandelspartnere, der er mere åbne økonomier, ses noget af samme tendens som i Danmark. Faldet i lønkvoten på tværs af lande kan imidlertid afspejle andre forhold som fx en svækket forhandlingsposition for lønmodtagerne. På globalt plan bør lønkvoten være upåvirket af aktivitet i udlandet, og der er en bred litteratur, der diskuterer årsager til den globale lønkvotes fald, fx Autor et al. (2017) og Karabarbounis og Neiman (2014).

Danmarks konkurrenceevne er god

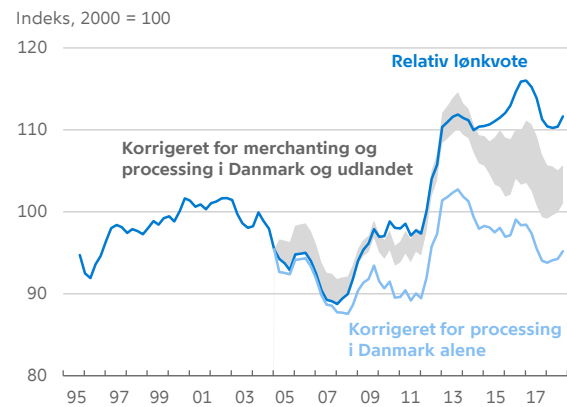
Ses der bort fra værdiskabelse i udlandet, er forbedringen af den *relative* lønkvote de seneste ti år mindre udtalt, jf. figur 5. Det grå område repræsenterer de forskellige skøn for størrelsen på vores samhandelspartneres salg af udenlandsk forarbejdede varer. Det grå område kan tages som et udtryk for et rimeligt interval for den relative lønkvote for traditionel industriproduktion i Danmark.

Den forholdsvis store forskel på den blå linje og det grå område antyder, at det er nødvendigt at korrigere den relative lønkvote for at få et mere retvisende billede af lønkonkurrenceevnen i Danmark. Korrektionerne afspejler, at lønkvoten for traditionelle danske industrivirksomheder er faldet mindre end for udenlandske virksomheder. Forskellen til den lyseblå linje understøtter desuden, at der er behov for at korrigere de udenlandske lønkvoter for at få et mere retvisende billede.

Korrektionerne af den relative lønkvote for industrien efterlader et indtryk af, at målet har overvurderet, hvor attraktivt det er at placere produktion og beskæftigelse i Danmark. Når der korrigeres for forarbejdning og salg i udlandet, synes lønkonkurrenceevnen at være svækket en smule over de seneste fem år. Det skal imidlertid understreges, at der er stor usikkerhed om de statistiske opgørelser af aktiviteter, der krydser landegrænser. Nye informationer om omfanget af disse aktiviteter i Danmark og udlandet kan derfor ændre indtrykket fra korrektionen. Det generelle billede er dog fortsat, at Danmarks lønkonkurrenceevne er god. Sammen med en høj beskæftigelse og et stort overskud på betalingsbalancen, selv når der ses bort fra virksomhedernes udenlandske aktivitet, bidrager lønkonkurrenceevnen til indtrykket af en robust dansk økonomi.

Den relative lønkvote i industrien holdes især oppe af aktivitet uden for landets grænser

Figur 5

Anm.: 4 kvartalers glidende gennemsnit. Det grå område repræsenterer intervallet for de korrektioner, som er beskrevet i boks 3. Korrektionerne begynder i 2005.
 Kilde: Danmarks Statistik, Eurostat, OECD og egne beregninger.

En bredere afgrænsning af den relative lønkvote bør supplere vurderingen

Der fokuseres ofte på industrien, når lønkonkurrenceevnen vurderes. Det skyldes, at industrien er en meget eksporttung branche og dermed i stort omfang konkurrerer på udenlandske markeder. Industrien er desuden retningsgivende for løndannelsen for den øvrige økonomi. Industrien er også mere homogen i varesammensætningen end serviceerhvervene, og det gør industrien mere egnet til sammenligning på tværs af lande.

Korrektionerne af den relative lønkvote for industrien viser, at det traditionelle lønkonkurrencemål er udfordret. Selv om målet korrigeres, er der stadig udfordringer knyttet til afgrænsningen af industrien, der kan påvirke målet. Det drejer sig om den organisationsmæssige snævre forskel på salg af udenlandsk forarbejdning og salg af handelsvarer, om branchelaceringen af hjælpeaktiviteter og om det datamateriale, statistikbureauer har til at opgøre og

fordele aktiviteter, der i høj grad foretages inden for en koncern.⁵

Afgrænsningen mellem salg af udenlandsk forarbejdede varer og handelsvarer er relativt snæver og knytter sig til ejerskabet af råvarer. Salg af handelsvarer brancheloceres imidlertid uden for industrien. Det betyder, at relativt små ændringer i virksomhedernes organisationsstruktur kan flytte aktivitet ind eller ud af industrien.

Dernæst er *brancheloceringen af hjælpeaktiviteter til industrien* sårbar. Store virksomheder udfører en lang række forskelligartede aktiviteter, hvoraf nogle betragtes som hjælpeaktivitet (fx marketing og rengøring). Så længe hjælpeaktiviteten er af beskedent omfang, knyttes brancheloceringen af hjælpeaktiviteten til en af virksomhedens kerneaktiviteter (fx fremstilling, forskning og udvikling). Én konsekvens af placeringen kan være, at hjælpeaktiviteter kan skifte branche, hvis der sker ændringer i den kerneaktivitet, hjælpeaktiviteten knyttes til. Eksempelvis steg antallet af lønmodtagere i industrien med 6.000 personer i januar 2019 som følge af en sådan ændring. En anden konsekvens kan være, at en hjælpeaktivitet får så stort omfang, at den opfattes som en selvstændig kerneaktivitet. Det er et naturligt led i, at danske virksomheder vokser sig større og bliver mere globaliserede. På tilsvarende vis kan hjælpeaktiviteter også flytte ud af industrien, hvis funktionerne outsources.

Endelig kan det *datamæssigt være svært at opgøre* den værdi, der skabes af de forskellige aktiviteter i virksomheden. Det skyldes den usikkerhed, der er forbundet med koncerninterne afregningspriser. For det første er der ikke markedsmæssige priser for de aktiviteter, der leveres på tværs af virksomheden. Interne leverancer beror i stedet i et vist omfang på antagelser, hvilket skaber usikkerhed om fordelingen af virksomhedens samlede værditilvækst mellem brancher. For det andet kan interne afregningspriser over landegrænser afspejle skattemæssig optimering.⁶ Da dansk eksport, der ikke krydser landets grænser, fylder forholdsvis meget i dansk økonomi, kan måleproblemer have større indflydelse på for-

tolkningen af makroøkonomiske størrelser i Danmark end hos vores samhandelspartnere.⁷ Der kan derfor være et argument for en bredere afgrænsning, der fanger aktivitet på tværs af brancher og dermed er mindre sårbar over for ændringer i branchelocering.

Den relative lønkvote i private byerhverv kan med fordel supplere fortolkningen

Private byerhverv er en bredere branchefrænsning end industrien. Den vil i højere grad omfatte hjælpeaktiviteter, der indirekte påvirker dansk lønkonkurrenceevne, og må formodes at være mindre sårbar over for brancheskift for hjælpeaktiviteter. En sådan afgrænsning vil dog også omfatte tjenesteerhverv rettet mod husholdninger og dermed være mindre eksportrettet. Den relative lønkvote for private byerhverv kan ikke desto mindre være et relevant supplement til at styrke vurderingen af dansk lønkonkurrenceevne.

Den relative lønkvote for private byerhverv viser en mindre konkurrenceevneforbedring end for industrien, jf. figur 6. Korrigeres den også for aktivitet i udlandet, stemmer den bedre overens med udviklingen i den korrigerede relative lønkvote for industrien. Det understøtter, at den relative lønkvote i industrien kan være skævvredet de senere år, da de to kvoter har fulgtes ad historisk set. Størrelsen af korrektionen af den relative lønkvote for private byerhverv er endvidere væsentligt mindre end for industrien. Det viser, at en bredere branchefrænsning af konkurrenceevnemål påvirkes mindre af globaliseringen.

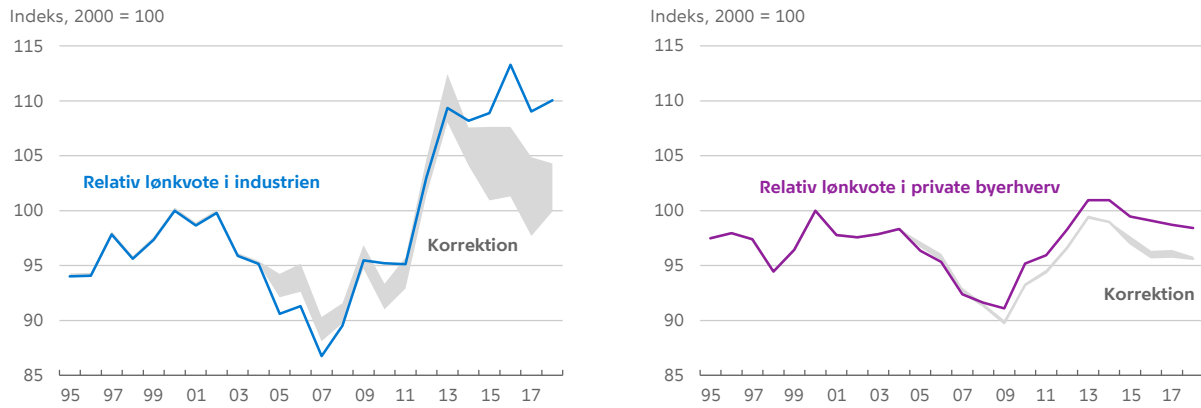
⁵ Jf. Elmeskov (2019).

⁶ Jf. De Økonomiske Råd (2019).

⁷ Jf. Den Internationale Valutafond (2019).

Den relative lønkvote i private byerhverv påvirkes i mindre grad af virksomhedernes aktivitet i udlandet

Figur 6

Anm.: Det grå område svarer til intervallet for korrektionerne, som er beskrevet i boks 3. Korrektionerne af den relative lønkvote for private byerhverv følger samme korrektionsprincip, men her indgår også avancen fra salg af handelsvarer. Figurerne benytter årsdata.
Kilde: Danmarks Statistik, Eurostat, OECD og egne beregninger.

Korrektionerne bygger alene på strukturer i den danske industri

Boks 3

Statistikbureauer skal ifølge internationale retningslinjer opgøre salg af handelsvarer (merchanding) og udenlandsk forarbejdning (processing). Salg af udenlandsk forarbejdede varer offentliggøres imidlertid ikke særskilt. Derfor findes der ikke en fuld opgørelse af bruttoværditilvækst fra udenlandsk forarbejdede varer på tværs af lande, som der findes for Danmark. For at konstruere et mål for udenlandsk forarbejdede varer i udlandet foretages forskellige antagelser, som er illustreret i figuren nedenfor. Antagelserne gennemgås her ud fra farven på linjerne i figuren.

Den lyseblå linje

antager, at udenlandske virksomheder ikke benytter en international organisation, så al deres eksport krydser egne grænser. Dermed er kun den danske lønkvote korrigeret. Denne opgørelse må betragtes som et underkantsskøn, der trækker målet for lønkonkurrence særligt langt ned. Skønnet indgår ikke i intervallet for den korrigerede relative lønkvote.

Den lilla linje

antager, at forholdet mellem salg af handelsvarer og udenlandsk forarbejdede varer er det samme i udlandet som i Danmark. Dermed kan udenlandsk forarbejdede varer i udlandet beregnes ud fra salget af handelsvarer i udlandet.¹ Omfanget af salg af handelsvarer på tværs af lande er vist i figur 4. Salg af udenlandsk forarbejdede varer er steget væsentligt i Danmark over de seneste 10 år, jf. figur 1. Derfor kan antagelsen betragtes som et overkantsskøn for så vidt angår dansk industris handelspartneres eksport af varer, der er forarbejdet i udlandet. Antagelsen vil betyde, at udlandets korrigerede lønkvote kan være på den høje side.

Den røde linje

antager, at forholdet mellem importen af forarbejdnings-tjenester og værditilvæksten fra udenlandsk forarbejdede varer er det samme i udlandet som i Danmark. I Danmark har denne andel været tilnærmelsesvis konstant omkring 25 pct. af værditilvæksten de seneste 10 år. Ud fra udlandets import af forarbejdnings-tjenester² kan der med denne antagelse udledes et skøn for danske samhandelspartneres værditilvækst fra udenlandsk forarbejdede varer. Denne antagelse skønnes at give den bedste korrektion for omfanget

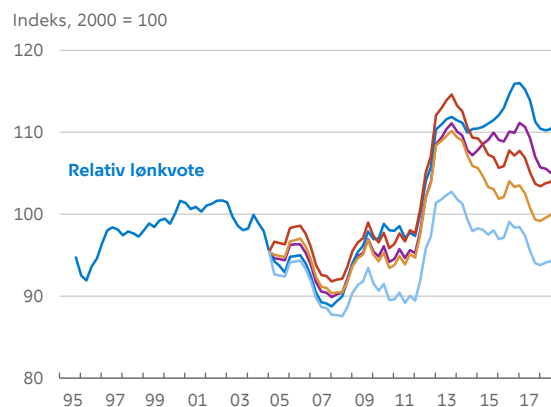
af danske samhandelspartneres udenlandske forarbejdning, om end denne antagelse stadig er behæftet med nogen usikkerhed.

Den lilla og røde linje antager, at avancen fra salg af handelsvarer brancheplaceres i industrien i udenlandske statistikbureauers opgørelser af nationalregnskabet.³ Det gør den, som beskrevet i analysen, ikke i Danmark. Derfor trækkes værditilvækst fra salg af handelsvarer ud af de udenlandske lønkvoter i industrien for at skabe større sammenlignelighed til den danske industri. Der er imidlertid væsentlig usikkerhed om, hvordan udenlandske statistikbureauer brancheplacerer aktiviteter fra salg af handelsvarer i industrikoncerner.

Den gule linje

antager derfor en tilsvarende korrektion som den røde linje, men uden at fratække værditilvækst fra salg af handelsvarer. Denne korrektion formodes at udgøre et konservativt skøn for den relative lønkvote.

Intervallet for den korrigerede relative lønkvote baseres på fire antagelser

Anm.: 4 kvartalers glidende gennemsnit.

Kilde: Danmarks Statistik, Eurostat, OECD og egne beregninger.

1. Avancen fra salg af handelsvarer er ikke opgjort for Spanien, Italien og Norge.

2. Importen af forarbejdnings-tjenester er ikke opgjort for USA.

3. På nær i Sverige, hvor der foreligger information om, at salg af handelsvarer brancheplaceres som handel.

Litteratur

Autor, David, David Dorn, Lawrence F. Katz, Christina Patterson og John Van Reenen (2017), Concentrating on the Fall of the Labor Share, *American Economic Review*, 107(5): 180-85.

Bo, Caroline og Søren Burman (2018), Industri-koncernernes globale organisering har betydning for opgørelsen af dansk produktion og indkomst, *DST Analyse 2018:19*, Danmarks Statistik.

De Økonomiske Råd, Formandskabet (2019), *Produktivitet 2019*, Rapport fra Produktivitetsrådet.

Den Internationale Valutafond (2019), *Article IV Staff Report for Denmark*.

Elmeskov, Jørgen (2019), *Globalisering og handel med intellektuel ejendom kan udfordre tolkning af BNP-tal*, Rigsstatistikerens klumme, Danmarks Statistik ([link](#)), 3. oktober 2019.

Karabarbounis, Loukas og Brent Neiman (2014), *The Global Decline of the Labor Share*, *Quarterly Journal of Economics*, 129(1): 61-103.

Knudsen, Dan (2018), Dansk BNP påvirkes af produktion i udlandet, *DST Analyse 2018:14*, Danmarks Statistik.

OM ANALYSE

Som en konsekvens af Nationalbankens rolle i samfundet udarbejdes analyser af økonomiske og finansielle forhold.

Analyserne udkommer løbende og omfatter bl.a. vurderinger af den aktuelle konjunktursituation og den finansielle stabilitet.

Analysen består af en dansk og engelsk version. I tilfælde af tvivl om oversættelsens korrekthed gælder den danske version.

DANMARKS NATIONALBANK
HAVNEGADE 5
1093 KØBENHAVN K
WWW.NATIONALBANKEN.DK

Redaktionen er afsluttet
3. december 2019

Erik Haller Pedersen
Principal Economist
ØKONOMI OG PENGEPOLITIK

Rasmus Rold Sørensen
Economist
ØKONOMI OG PENGEPOLITIK

Adrian Michael Bay Schmith
Economist
ØKONOMI OG PENGEPOLITIK

**DANMARKS
NATIONALBANK**